

Spoluvlastnictví a obchodní podíl

Postupem podle § 116 odst. 2 či § 148 odst. 1 obch. zák. nelze zrušit účast jen některého ze „spolumajitelů“ obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným. Chce-li některý ze „spolumajitelů“ obchodního podílu ukončit svoji „spoluúčasť“ ve společnosti, tedy nechce-li již nadále být „spolumajitelem“ obchodního podílu, může se s ostatními „spolumajiteli“ dohodnout na zrušení „spolumajitelství“, popř. – nedojde-li k dohodě – může k jeho návrhu rozhodnout o zrušení „spolumajitelství“ soud (§ 114 odst. 3 in fine obch. zák., § 141 a 142 obč. zák.).

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 1763/2016, ze dne 27.11.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelky D. Š., zastoupené Mgr. S.B., advokátem, se sídlem v P., za účasti BŠ JUDITH, s. r. o., se sídlem v O., zastoupené JUDr. T.P., advokátkou, se sídlem v K., o zrušení účasti společníka – dědice ve společnosti, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 26 Cm 89/2013, o dovolání BŠ JUDITH, s. r. o. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. září 2015, č. j. 8 Cmo 245/2015-77, tak, že usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. září 2015, č. j. 8 Cmo 245/2015-77, a usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. října 2014, č. j. 26 Cm 89/2013-22, se ruší a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 23. října 2014, č. j. 26 Cm 89/2013-22, zrušil účast navrhovatelky ve společnosti BŠ JUDITH, s. r. o. (dále jen „společnost“) [výrok I.] a rozhodl o nákladech řízení (výrok II.).

Soud prvního stupně vyšel z toho, že:

- 1) J. Š., společník společnosti s podílem ve výši 50 %, zemřel. Jeho podíl zdědili na základě usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 8. února 2013, č. j. 35 D 622/2012-86, navrhovatelka společně s N. Š. a J. Š. ml.
- 2) Podle shodných tvrzení účastníků řízení jsou vztahy mezi navrhovatelkou na straně jedné a N. Š., J. Š. ml. a druhou společnicí E. B. (která je současně i jednatelkou společnosti) na straně druhé „velmi napjaté (animózní)“.
- 3) Návrhem, doručeným soudu prvního stupně dne 7. května 2013, se navrhovatelka (jako dědic) domáhala zrušení účasti ve společnosti podle § 116 odst. 2 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“).

Na takto ustaveném základu soud prvního stupně uzavřel, že pro napjatost vztahů mezi navrhovatelkou, ostatními „spoluvlastníky“ podílu a druhou společnicí účast navrhovatelky ve společnosti „nadále možná není“. Důvodnou pak neshledal argumentaci společnosti, podle které se navrhovatelka nemůže domáhat zrušení své účasti, neboť podíl je ve spoluvlastnictví tří osob a práva k podílu mohou spoluvlastníci vykonávat toliko prostřednictvím zvoleného zástupce. Podle soudu každému ze spoluvlastníků podílu svědčí „samostatné statusové právo v podobě možnosti ukončení účasti ve společnosti“. Jde o individuální právo spoluvlastníka, které může vykonat bez ohledu na vůli ostatních spoluvlastníků.

Ve výroku označeným usnesením Vrchní soud v Olomouci usnesení soudu prvního stupně k odvolání

společnosti potvrdil (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud přisvědčil soudu prvního stupně v jím přijatých závěrech a zdůraznil, že ustanovení § 116 odst. 2 obch. zák. je „speciální úpravou zániku účasti ve společnosti, která je vyhrazena právě situaci, kdy dědic nemá o účast na společnosti zájem, ale nechce dědictví odmítnout.“ Dědic musí prokázat, že po něm nelze spravedlivě požadovat, aby byl společníkem společnosti. Skutečnost, že vztahy mezi navrhovatelkou, ostatními spoluvlastníky a druhou společnicí jsou napjaté, odůvodňuje zrušení účasti navrhovatelky ve společnosti.

Proti prvnímu výroku usnesení odvolacího soudu podala společnost dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), majíc za to, že rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení dvou otázek hmotného práva, v judikatuře Nejvyššího soudu dosud neřešených, a to:

- 1) zda „spoluvlastník“ společného obchodního podílu má právo domáhat se samostatně bez ohledu na další „spoluvlastníky“ zrušení účasti ve společnosti, a
- 2) zda napjaté vztahy mezi společníky společnosti s ručením omezeným jsou samy o sobě důvodem ke zrušení účasti společníka soudem podle § 116 odst. 2 obch. zák.

Podle přesvědčení dovolatelky není spolumajitel společného obchodního podílu oprávněn nezávisle na zbylých podílových „spoluvlastnících“ podat návrh na zrušení své spoluúčasti ve společnosti. V této souvislosti dovolatelka poukazuje na § 114 odst. 3 obch. zák. a na přiměřené použití úpravy podílového spoluvlastnictví v zákoně č. [40/1964](#) Sb., občanském zákoníku (dále též jen „obč. zák.“). Spolumajitelé obchodního podílu se mohou např. dohodnout na zrušení spolumajitelství, ve vztahu ke společnosti však nikdo ze spolumajitelů nemůže vystupovat samostatně.

Dovolatelka dále namítá, že „pouhá napjatost vztahů mezi společníky (aniž by byla vůbec jakkoli specifikována)“ není dostatečným důvodem pro zrušení účasti podle § 116 odst. 2 obch. zák. Jinými slovy, „napjatost vztahů“ mezi společníky neznamená, že po společníkovi nelze spravedlivě požadovat, aby byl dále společníkem společnosti.

Dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. k řešení (v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud neřešené) první otázky otevřené dovolatelkou, na jejímž vyřešení napadené rozhodnutí závisí.

S ohledem na skutkové okolnosti projednávané věci je pro její posouzení rozhodný zákon č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, a zákon č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník [srov. § 3028 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, a § 775 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)].

Ustanovení § 114 obch. zák. určuje, že:

Obchodní podíl představuje práva a povinnosti společníka a jim odpovídající účast na společnosti. Jeho výše se určuje podle poměru vkladu společníka k základnímu jmění společnosti, nestanoví-li společenská smlouva jinak (odstavec první).

Každý společník může mít pouze jeden obchodní podíl. Pokud se společník účastní dalším vkladem, zvyšuje se jeho obchodní podíl v poměru odpovídajícím výši dalšího vkladu (odstavec druhý).

Jeden obchodní podíl může náležet více osobám. Svá práva z tohoto obchodního podílu mohou tyto osoby vykonávat jen společným zástupcem a k splácení vkladu jsou zavázáni společně a nerozdílně. Na vztahy mezi osobami, jimž náleží obchodní podíl, se použijí přiměřeně ustanovení občanského zákoníku o spoluvlastnictví (odstavec třetí).

Podle § 116 odst. 2 obch. zák. se obchodní podíl dědí. Společenská smlouva může dědění obchodního podílu vyloučit, nejde-li o společnost o jediném společníku. Ustanovení § 156 odst. 10 se použije přiměřeně. Dědic se může domáhat zrušení své účasti ve společnosti soudem, nelze-li na něm spravedlivě požadovat, aby byl společníkem, a to ve lhůtě 3 měsíců od právní moci rozhodnutí soudu o dědictví, jinak toto právo zaniká. Dědic, který se domáhá zrušení své účasti ve společnosti soudem, není povinen osobně se podílet na činnosti společnosti, ani když společenská smlouva takovou povinnost stanoví. Účast dědice ve společnosti však nelze zrušit, jestliže je jediným společníkem.

Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu (přijaté při výkladu právní úpravy účinné do 31. prosince 2013) se podává, že obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným je souborem majetkových a nemajetkových práv a povinností a jako celek představuje míru účasti společníka na čistém obchodním majetku a současně míru účasti společníka na řízení a kontrole společnosti (srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2012, sp. zn. 29 Cdo 3581/2010). Oproti právní úpravě účinné od 1. ledna 2014 nebyl považován za věc v právním smyslu, ale za majetkovou hodnotu, se kterou lze, jako s takovou, disponovat *uno actu*, tj. činit ji předmětem právních úkonů jako celek, nikoli jen ohledně jejích složek, tj. jednotlivých práv a povinností (srov. např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 1216/2005, uveřejněného pod číslem 50/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní).

Obchodní podíl může náležet více osobám; v takovém případě představují „spolumajitelé“ obchodního podílu jediného společníka (srov. důvody výše označeného rozsudku sp. zn. 29 Cdo 3581/2010), ve vztahu ke společnosti mohou vykonávat práva a povinnosti (představující, resp. tvořící podíl) pouze prostřednictvím společného zástupce a na vztahy mezi spolumajiteli obchodního podílu se přiměřeně užití ustanovení občanského zákoníku o (podílovém) spoluvlastnictví, tj. zejména ustanovení § 137 a násl. obč. zák. (§ 114 odst. 3 obch. zák.).

Vyhoví-li soud návrhu dědice podanému v souladu s § 116 odst. 2 obch. zák. a zruší-li jeho účast ve společnosti, přechází jeho podíl na společnost a společnost je povinna s ním naložit v souladu s § 113 odst. 6 obch. zák. (srov. výslovnou úpravu v § 148 odst. 1 *in fine* obch. zák., jež se obdobně uplatní i v případě zrušení účasti dědice ve společnosti podle § 116 odst. 2 obch. zák.). Dědici současně vzniká právo na vypořádací podíl (§ 150 obch. zák.). V literatuře srov. např. Štenglová, I. in Bartošíková, M., Štenglová, I. Společnost s ručením omezeným. 2. vydání, Praha : C. H. Beck, 2006, s. 82, nebo Dědič, J. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. Díl II. § 93 - § 175, Polygon, Praha, 2002, str. 1045.

Zdělí-li podíl ve společnosti více osob, stanou se jeho „spolumajiteli“. Jak Nejvyšší soud vysvětlil výše, více „spolumajitelů“ jednoho obchodního podílu představuje z pohledu společnosti toliko jednoho společníka. Změna v počtu „spolumajitelů“ jednoho obchodního podílu (např. snížení počtu spolumajitelů ze tří na dva) tudíž neznamená změnu počtu společníků. V jejím důsledku nedochází k přechodu (uvolněného) podílu na společnost (podíl se nestává uvolněným) a žádnému ze „spolumajitelů“ podílu nevzniká právo na vypořádací podíl.

I účast společníka, představovaného více „spolumajiteli“ jednoho obchodního podílu, může soud zrušit postupem podle § 116 odst. 2 či § 148 odst. 1 obch. zák. Nicméně takto lze zrušit pouze účast všech „spolumajitelů“ podílu (představujících jednoho společníka), nikoliv jen některých z nich. V důsledku „zrušení účasti“ jen některého ze „spolumajitelů“ podílu, které nelze považovat za zrušení účasti společníka (jimž jsou vůči společnosti všichni „spolumajitelé“ podílu), by se jejich podíl nemohl

stát uvolněným, nepřešel by na společnost a společníku (všem dosavadním spolumajitelům) by nemohlo vzniknout právo na vypořádací podíl.

Z řečeného se podává, že postupem podle § 116 odst. 2 či § 148 odst. 1 obch. zák. nelze zrušit účast jen některého ze „spolumajitelů“ obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným.

Chce-li některý ze „spolumajitelů“ obchodního podílu ukončit svoji „spoluúčasť“ ve společnosti, tedy - jinými slovy - nechce-li již nadále být „spolumajitelem“ obchodního podílu, může se s ostatními „spolumajiteli“ dohodnout na zrušení „spolumajitelství“, popř. - nedojde-li k dohodě - může k jeho návrhu rozhodnout o zrušení „spolumajitelství“ soud (§ 114 odst. 3 in fine obch. zák., § 141 a 142 obč. zák.).

S ohledem na výše řečené již zodpovězení druhé z dovolatelem předestřené otázky nemůže mít význam pro projednávanou věc; proto se jejím řešením Nejvyšší soud nezabýval.

Jelikož právní posouzení věci odvolacím soudem není správné a dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn právem, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozhodnutí odvolacího soudu (včetně závislého výroku o nákladech řízení) podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Důvody, pro které nemohlo obstát rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozhodnutí soudu prvního stupně; Nejvyšší soud proto zrušil i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

Právní názor Nejvyššího soudu je pro odvolací soud i pro soud prvního stupně závazný (§ 243g odst. 1 část věty první za středníkem, § 226 odst. 1 o. s. ř.).

V novém rozhodnutí soud znovu rozhodne i o nákladech řízení, včetně řízení dovolacího (§ 243g odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2013) se podává z článku II bodu 2 zákona č. [293/2013](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, a dále z části první, článku II bodu 2 zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)